

ШАРИКИИ СТРАТЕГИИ ЎЗБЕКИСТОН ВА ПОКИСТОН БА МАРҲАЛАИ СИФАТАН НАВ МЕБАРОЯД

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев бо даъвати Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Шаҳбоз Шариф 5-6 феввали соли Ҷорӣ бо сафари давлатӣ аз ин кишвар боздид намуд.

Тмони роҳи оҳани Трансафгон пешбарӣ мешавад. Аз моҳи апрели соли Ҷорӣ парвозҳои боркаш ба Карҷӣ ва парвозҳои муствақимӣ мусофирбар ба Лоҳур роҳандозӣ хоҳанд шуд.

Бо мақсади таҳкими робитаҳои амалӣ байни минтақаҳо ташаббуси баргузори аввалин Форуми байниминтақавӣ дар соли Ҷорӣ дастгирӣ ёфт.

Дар анҷоми ҷорабинӣ роҳбари Ўзбекистон ва Сарвазирӣ Покистон дар бораи тавафқуқое, ки ба даст омаданд, Созишнома имзо карданд. Дар он муҳлатҳои иҷро ва роҳбарони масъули вазорату идораҳои ҳар ду кишвар муайян гардиданд.

Ҳамчунин, дар ҳузурӣ роҳбарон маросими табодули як қатор созишномаҳои сармоягузори ва савдо-иқтисодӣ баргузор гардид.

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев дар доираи форуми тичорати Ўзбекистон – Покистон, ки дар Исломобод доир гардид, бо директори иҷроияи ширкати «Go Group» Дур Муҳаммад Аюб мулоқот анҷом дод.

Корхона дар соҳаҳои истеҳсол, коркард ва содироти маҳсулоти кишоварзӣ ва ҳуворҳои Покистон пешсаф мебошад.

Ҳолати кунунӣ ва самтҳои муҳими гузариши минбаъдаи ҳамкорӣ ҳисобҳои Ўзбекистон ва Покистон, таҳкими дӯстӣ ва шарикӣ стратегӣ баррасӣ шуданд.

Дар рафти мулоқот дурномаи роҳандозии истеҳсоли муштаракӣ маҳсулоти нассочӣ дар мамлакат ва интеграцияи корхонаҳои Ўзбекистон ба заنجираҳои байналмиллалӣ таъминот баррасӣ гардид.

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев дар доираи форуми тичорати Ўзбекистон – Покистон бо раиси ширкати «HRL Group» Зоҳид Рафиқ мулоқот анҷом дод.

Гуруҳи ширкатҳо аз умумӣ бузургтарин корхонаҳои ба шумор меравад, ки дар соҳаҳои сохтмон, саноати кӯҳкон ва энергетика фаъолият мекоранд.

Дурномаи якҷо анҷом додани корҳои геологӣ ҷустуҷӯӣ дар қонҳои мис, тило ва дигар маъданҳои ҳаётан муҳим дар Покистон бо истифода аз таҷрибаи Ўзбекистон баррасӣ шуд.

Сарвари мамлақати мо ташаббусҳои

роҳбарӣ ширкатро оид ба бунёди маҷмааи Имом Бухорӣ дар пойтахти Покистон ва сохтмони меҳмонхона дар Самарқанд истиқбол намуд.

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев дар идомаи ҷорабинӣ қорӣ дар доираи сафари давлатӣ ба Покистон бо роҳбарӣ ширкати «Engro Group» Аҳсан Зафар Сайид мулоқот гузаронд.

Ширкат дар таъмини амнияти энергетикӣ Покистон саҳми назаррас дошта, дар соҳаҳои энергетика, нафту кимиё ва кишоварзӣ таҷрибаи ғаний дорад.

Дар ҷараёни суҳбат Президенти мо иштироки ширкатро дар таъбири лоиҳаҳо дар соҳаи саноати кимиё ҷонибдорӣ намуд. Ҳамчунин, барои шарикӣ дар рушди ҷорводорӣ ва таъмини маҳсулоти ҷорво мавҷуд будани иқтисодӣ бузург таъкид гардид.

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев дар доираи сафари давлатӣ ба шаҳри Исломобод дар қароргоҳи «Айвони Садр» бо Президенти Ҷумҳурии Исломии Покистон Осиф Алӣ Зардорӣ дар ҳайати маҳдуд ва бо иштироки ҳайати намоёндогон мулоқот анҷом дод.

Ҳолати кунунӣ ва самтҳои муҳими гузариши минбаъдаи ҳамкорӣ ҳисобҳои Ўзбекистон ва Покистон, таҳкими дӯстӣ ва шарикӣ стратегӣ баррасӣ шуданд.

Дар оғози вохӯри Осиф Алӣ Зардорӣ Сарвари давлати моро бо муносибати бонувафқатӣ баргузор гардидани ҷамъомади нахустини Шӯрои ҳамкорӣ стратегӣ таърихӣ таърихӣ таъкид намуд, ки ин сафари давлатӣ аҳамияти таърихӣ дошта, ба амиктар гардидани муносибатҳои дӯҷониба суръати нав мебахшад.

Ислохоти густурдаи иҷтимоиву иқтисодӣ, ки дар доираи Стратегияи рушди Ўзбекистони Нав то соли 2030 амалӣ мегардад, баланд арзёбӣ шуданд.

Робитаҳои фаъол дар сатҳҳои гуногун бо қаноатмандӣ зикр шуд. Ҳаҷми гардиши мол ва шумораи корхонаҳои муштарак пайваста меафзояд. Дар соҳаҳои афзалиятноки иқтисодиёт лоиҳаҳои ҳамкорӣ таъкид мегардад.

Дар доираи омодагӣ ба нишастии Исломобод ҷамъомади Комиссияи байниҳукуматӣ ва машваратҳои сиёсӣ босамар баргузор шуданд.

Аҳамияти гузариши минбаъдаи ҳамкорӣ амалӣ, аз ҷумла таҳкими муқолаҳои сиёсӣ, рушди робитаҳои савдо-иқтисодӣ ва сармоягузори, инчунин фаъол намудани мубодилоҳои соҳибкорӣ таъкид гардид.

Масъалаҳои ҳамроҳгӯӣ ва татбиқи ҷорабинӣ муштарак ҷиҳати ба 2 миллиард доллар расонидани ҳаҷми савдои мутақобила дар оянда наздик муфассал баррасӣ шуданд.

Ба рушди ҳамкорӣ байни минтақаҳо диққати махсус дода шуд. Барои имсол, дар Хива гузаронидани ҷамъомади аввалин Форуми байниминтақавӣ ба мувофиқа расиданд.

Перомунӣ таҳкими ҳамкорӣ дар доираи созишномаи байналмиллалӣ табодули афкор намуданд. Ҷонибҳо муваккал муштаракӣ худро оид ба масъалаҳои муҳими рӯзномаи минтақавӣ ва байналмилалӣ, инчунин идомаи дастгирӣ мутақобила бори дигар таъкид карданд.

Инчунин, омодагӣ катъӣ доштани ҷонибҳо ба гузариши минбаъдаи мубодилоҳои фарҳангиву гуманитарӣ ва пешбурди лоиҳаҳои муштарак дар соҳаҳои таълим, экология, варзиш ва дигар самтҳо таъкид гардид.

Дар анҷоми музокирот Шавкат Мирзиёев аз Осиф Алӣ Зардорӣ даъват кард, ки ба Ўзбекистон таширф орад.

Ситас, дар қароргоҳи «Айвони Садр» маросими супурдани ордени «Ишони Покистон» ба Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев баргузор гардид.

Президент Осиф Алӣ Зардорӣ ба Сарвари давлати мо муқофоти олии давлатиро таънавор супурдид.

Зикр гардид, ки ин муқофоти бонуфуз эътирофи шонистаи талошҳои муштарак ҷиҳати гузариши ҳамкорӣ бисёрнаб, инчунин ифодаи муносибати дӯстона ва эҳтироми амик нисбат ба мардуми Ўзбекистон мебошад.

Иттиҳон изҳор шуд, ки шарикӣ стратегӣ Ўзбекистон ва Покистон аз лиҳози мазмун ба марҳалаи нав бардошта мешавад.

Боқад гуфт, ки ин муқофоти олий дар солҳои гуногун ба Маликаи Британияи Кабир Елизавета II, Президенти ИМА Ричард Никсон, Президенти Ҷумҳурии Африқои Ҷанубӣ Нелсон Мандела, Подшоҳи Таиланд Пхумпун Адулядет, Президенти АМА Шайх Зойд бин Султон Ол Наҳён, Раиси Ҷумҳурии Мардуми Чин Ху Чинтао, Президенти Туркия Речел Таййип Эрдоған, валиаҳди Арабистони Саудӣ Муҳаммад бин Салмон ва дигарон супурди шудааст.

Бо ҳамин сафари давлатӣ Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев ба Ҷумҳурии Исломии Покистон анҷом ёфт.

6 феврал Президент Шавкат Мирзиёев дар доираи барномаи тичорати сафари давлатӣ ба шаҳри Исломобод якҷо бо Сарвазирӣ Покистон Шаҳбоз Шариф дар форуми муштаракӣ тичорати иштирок намуд.

Дар ҷорабинӣ беш аз 300 нафар роҳбарон ва намоёндогон корхонаҳои пешқадами саноати ва ширкатҳои савдо, ташкилотҳои соҳавӣ ва сохторҳои соҳибкорӣ ду кишвар ширкат варзиданд.

Аз ҷониби Покистон ширкатҳои «PEL», «Waves Singer», «Sadaqat», «Fauji», «Platinum», «Fast Cables», «National Fruit», «Amson Group», «Shaigan», «Hans International», «Secure Logistics Group», «NLC», «Fairmont», «Go Dairy», «Engro», «Herbion», «AGP», «Arco», «Habib Rafiq», «Pakistan Steel Mills», «Siddiq Sons», «Uniworth», «Diners», «Fatima Group», «Fateh Group», «Hub Leather», «Siddiq Leather», «Royal Leather», «Davis», «Ahsan Dyeing» ва ғайра иштирок намуданд.

Сарвари давлат дар суҳбатҳои худ бо қаноатмандӣ таъкид кард, ки музокирот дар сатҳи олий дар рушди муно-

сибатҳои Ўзбекистон ва Покистон, пеш аз ҳама дар самтҳои савдо-иқтисодӣ ва сармоягузори марҳалаи навро оғоз бахшид.

Бори нахуст дар таърихи равобити мутақобил созишномае ба имзо расид, ки ба ҳамкорӣ иқтисодӣ мазмуни нав мебахшад ва ба 2 миллиард доллар расонидани ҳаҷми савдои ҳадаф қарор медиҳад.

Ба мутасаддиҳои ҳар ду кишвар супориш шуд, ки «Ҷаритаи роҳ»-и мукамалро таҳия намуда, механизми ҳалли фаврии масъалаҳоро, ки ба миён меоянд, ҷорӣ намојанд.

Президенти Ўзбекистон самтҳои муҳими шарикӣ иқтисодиро муайян кард. Гузариши ҳамкорӣ дар соҳаҳои фармасевтика ва тиб, саноати сабук, сохтори кӯҳу металлургия, геология, инчунин амнияти озуқаворӣ аз ин ҷумлаанд.

Ширкатҳои покистонӣ барои иштирок дар лоиҳаҳои маҳаллисозии истеҳсоли дору, биотехнология ва таҷриботи тибӣ дар Ўзбекистон даъват гардиданд. Дар

парки фармасевтикаи Тошканд барои сармоягузори Покистон шароити мусоид фароҳам оварда мешавад.

Зикр гардид, ки барои истеҳсоли муштаракӣ маҳсулоти тайёри нассочӣ барои брендҳои байналмилалӣ иқтисодӣ бузург мавҷуд аст. Ўзбекистон барои идоракунии боъътимод супурдани корхонаҳои нассочӣ худ ва таъсис додани минтақаҳои махсуси саноати ҷарм баҳри ҳамкорӣ покистонӣ омода аст.

Ба масъалаи дар ҳамкорӣ парвариш намудани гӯшт, картошка ва биринҷ, инчунин дурномаи ҳамкорӣ бо Институти миллии геномикаи Покистон дар соҳаҳои тухмпарварӣ ва селекцияи диққати махсус дода шуд.

Тақвияти ҳамгироии мутақобил дар соҳаи нақлиёт-логистика шартӣ муҳими афзоиши минбаъдаи ҳаҷми савдо маҳсуб меёбад.

Интиқоли бор дар масири «Покистон – Чин – Қирғизистон – Ўзбекистон», парвозҳои ҳавоӣ ба шаҳрҳои Лоҳур ва Исломобод ба роҳ монда шуд, лоиҳаи сох-

тасдиқ карда шавад, ки инҳоро дар бар мегирад:

а) 9–10 апрели соли 2026 дар Маркази тамаддуни исломӣ дар Ўзбекистон **баргузор кардани Конфронси байналмиллалӣ илмӣ дар мавзӯи «Нақш ва аҳамияти Амир Темур ва тамаддуни Темурӣ»** дар таърих ва фарҳанги ҷаҳонӣ;

б) омода ва нашр намудани силсилаи китобҳо, **асарҳои илмӣ ва илмӣ-оммавӣ**, бахшида ба таърихи давраи Амир Темур ва Темурӣ, аз ҷумла:

1) наشري асари «Темур тузуклари» («Уложения Темура») бо матни тавзеҳоти илмӣ ба забонҳои **форсӣ, арабӣ, ҷинӣ, англисӣ, фаронсавӣ, испанӣ ва русӣ**;

2) таҳия ва наشري китоб-албомҳои **«Темурӣлар даврининг 100 нодир кўләмаси»** («100 дастанависи нодирӣ даври Темурӣ») ва **«Темурӣлар даврининг 100 нодир дурдонаси»** («100 дурдонаи нодирӣ даври Темурӣ»);

Яке аз лоиҳаҳои бузурге, ки дар ноҳияи Сарисоёи вилояти Сурхондарё амалӣ мегардад – сохтмони иншооти истиқоматӣ дар маҳаллаи Лутфқори мавзеи «Ўзбекистони Нав» мебошад.

Соҳтмони манзилҳои навои дар Сарисоёи

Қарори Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон

ДАР БОРАИ ТАҶЛИЛИ ВАСЕИ 690-СОЛАГИИ ЗОДРЎЗИ АРБОБИ БУЗУРГИ ДАВЛАТӢ ВА САРЛАШКАР, ПУШТИБОНИ ИЛМ, ФАРҲАНГ ВА САНЪАТ СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУР

Арбоби бузурги давлатӣ ва сарлашкар Амир Темур – бунёдкори давраи Эҳёи Дуюм, Ренессанси Темурӣ дар рушди инкишофи давлатдорӣ миллии мо ва тамоми таърихи ҷаҳонӣ ҷойгоҳи хоса дорад.

Дар солҳои истиқлолият адолати таърихӣ нисбат ба номи неку ёди ин шахсияти барҷаста, ки аз ҷониби низоми тоталитарии гузашта мазаммат мегардид, барқарор карда шуд. Симои Соҳибқирон Амир Темур ба рамзи давлатдорӣ миллии табдил ёфта, дар раванди эҳёи худшиносӣ, анъанаҳои арзистҳои миллии барои мардуми мо ҳамчун манбаи қувваи маънавий хидмат мекунанд.

Дар шаҳрҳои Тошканд, Самарқанд ва Шаҳрисабз муҷассамҳои ин неби бузурги мо барпо гардидаанд. Осорхонаи давлатии таърихи Темурӣ ва Бунёди байналмилалӣи ҷамъияти фазолият мекунанд, орден «Амир Темур» таъсис ёфтааст ва бисёр кӯчаҳо ва гулгаштҳои кишвар ба номи ӯ гузошта шудаанд.

Имрӯз, вақте ки кишвари мо ба марҳалаи нави рушди миллӣ – Ренессанси Соём ворид шуда, дар ҳамаи соҳаҳо ислохоти амиқ бунёди амалӣ мегардад, бо мақсади таҳкими ҳамҷониба ва таърихи густурдаи шахсияти Соҳибқирон Амир Темур дар ҷумҳурӣ ва хориҷи кишвар, нақши ӯ дар таърихи башариат ва тамаддуни Ҷорӣ, инчунин мероси ғаний ва нодирӣ Темурӣ **қарор мекунам:**

I. Мақсад

1. Мақсади асосии ин қарор ба сатҳи сифатан нав бардоштани фазолияти ташкиливу амалӣ илмӣ ва маърифатӣ бо назардошти аҳамияти миллии ва умумибашари давраи Эҳёи Дуюм, ки онро неби бузурги мо бунёд гузоштааст, ҳамчунин нақши бузурги ин давра дар тарбияи насли ҷавон ҳамчун созандагони Ўзбекистони Нав мебошад.

II. Ҷораҳои ташкиливу амалӣ

2. Пешниҳодҳои Академияи илмҳо, Маркази тамаддуни исломӣ дар Ўзбекистон, Вазора-

ти таҳсилоти олий, илм ва инноватсия, Вазорати фарҳанг, Вазорати мудоғиба, Маркази ҷумҳуриявии маънавият ва маърифат, Бунёди байналмиллалӣи ҷамъияти Амир Темур, ки инҳоро пешбинӣ мекунанд, тасдиқ карда шавад:

а) таҷлили густардаи 690-солагии рӯзи таваллуди Соҳибқирон Амир Темур **дар соли Ҷорӣ**;

б) ҳар сол моҳи апрелро **моҳи Амир Темур эълон намуда** ва дар ҷорҷӯи он баргузор кардани вохӯриҳо ва ҷорабинӣҳои хунарӣ-маърифатӣ дар мактабҳои таҳсилоти умумӣ, муассисаҳои миёна махсус, касбӣ ва таҳсилоти олий, қисмҳои **ҳарбӣ** ва муассисаҳои ҳарбӣ-омӯзишӣ, инчунин дар корхонаҳо, ташкилотҳо ва маҳаллаҳо бо иштироки олимони темуршинос, нависандагон ва аҳли санъат.

3. «Ҷаритаи роҳ» оид ба омӯзиши мунтазами таърихи давраи Темурӣ ва таъриби густурдаи натиҷаҳои илмӣ то соли 2030 мувофиқи замими № 1

Сурайё НОРМАНИ.
 Вилояти СУРХОНДАРЁ.

ЛОИҲАИ ОЯНДАДОРИ САРМОЯГУЗОРӢ

Ҳокими вилояти Навоӣ **Нормат Турсунов** бо муовини президенти ширкати «Vision international investment», инчунин директори иҷроияи кулл (CEO) барои **Осиёи Марказӣ ва Қафқоз – Силвер Делонеро** мулоқот намуд.

Дар вилоят бо ҳамкорӣ ин ширкатҳо дар доираи лоиҳаи ояндадори сармоягузори таҳти унвони «Коркарди партовҳои хатарноки саноатӣ дар Ўзбекистон» қорҳои амалкунанда роҳандозӣ шудаанд.

Созишнома оид ба татбиқи лоиҳа байни Вазорати экология ва ширкатҳои «Vision international investment» ва «SUEZ international» соли 2025, дар доираи Форуми байналмиллалӣи сармоягузори Тошканд ба имзо расидааст.

Ин созишнома ҳамкорӣ ҷонибдорӣ барои таҳия ва татбиқи лоиҳаи ояндадор дар самти идоракунии партовҳои хатарноки саноатӣ пешбинӣ мекунанд. Дар доираи лоиҳа дар Ўзбекистон маҷмааи коркарди партовҳои хатарнок бунёд мегардад.

Тибқи ҳисобҳои китобҳои ибтидоӣ, арзиши умумии лоиҳа 118 миллион долларӣ ИМА-ро ташкил дода, дар марҳалаи аввал коркарди то 250 ҳазор тонна партови хатарнок дар як сол дар назар аст.

Дар доираи лоиҳа ҷойгир намудани маҷмаа дар вилоят, ки саноаташ рушдёрфта буда ва дар он миқдори зиёди партови саноатӣ ба вучуд меояд, ба нақша гирифта шудааст. Зеро дар вилоят корхонаҳои бузурги саноатӣ чун «Қизилқумсент», «Навоий уран», «Навоий азот», «Электрхимзаавод» ва даҳҳо корхонаҳои бузургу хурди саноатӣ фаъолият доранд. Бинобар ин, дар ҳудуде, ки ба минтақаи саноатӣ вилоят, инчунин ба роҳи оҳан ва дигар низомиҳои коммуникатсияҳои муҳандисӣ наздик бошад ва дар зери замин маҳдудиятҳои ҷидди геологӣ вучуд надошта бошад, майдони заминӣ ҳадди ақал 50 гектар бо назардошти тавсеаи минбаъда (то 100 гектар) талаб мегардад.

Ўзбакбойи РАҲМОН,
 хабарнигори «Овози тоҷик».

Ба муносибати 585-солагии Алишер Навоӣ

ҶОМӢ ВА НАВОӢ: ҶАРОҒИ ТОБОНИ ДӢСТӢ

Ҷар боре суҳан аз адабу фарҳанг ва муҳити адабию фарҳангии нимаи дувуми асри XV Ҷирот мевад, пеши назарҳо дафъатан симои ду ситораи дурахшон, мӯҳассамаи бошукӯҳи хираду дониш, раҳнамои маъруфу машҳури адабиёту фарҳанги он давра, захматкату ҷонфидои халқу миллат ва шахсиятҳои абадзинда – Мавлоно Нуриддин Абдурахмони Ҷомӣ (1414-1492) ва Амир Алишери Навоӣ (1441-1501), ки дувумӣ ба форсӣ низ шеър мегуфтаву аз худ ба форсӣ «Девони Фонӣ» ҳам ба мерос гузоштааст, пеши назарҳо ҷилвагар мешаванд.

Ба гуфти шоири бузурги муосири тоҷик Мирзо Турсунзода (1911-1977) «Дар Ҷироти асри понздаҳ олимони ва файласуфон, адибон, нақшонои шахр ва ғайраҳо зиндагӣ ба сар мебаранд, лекин дар байни онҳо ду симои бузург, шоири бузурги ӯзбек Алишери Навоӣ ва мутафаккири адаби тоҷику форс Абдурахмони Ҷомӣ шукӯҳи Шарқи кӯҳанро меафзунанд». Ва ба қавли адабиётшиносони ӯзбекистонӣ Б.Валихоҷев ва Ш.Шукуров «Номии ин ду ҳайкали азими адабиёти Шарқ рамзи дӯстии халқҳои тоҷику ӯзбек, ҳамкориҳои наздики илмиву адабии онҳо» ба шумор меравад.

Доир ба муносибатҳои дӯстонаву робитаҳои гуногунаҳои эҷодии эшон, чи дар сарчашмаву маънаҳои адабию тарихии мавҷуда, чи дар таърихи ҳаёт, чи дар осори илмӣ шарҳиносону адабиётшиносони ватанӣ хориҷӣ ва зиёда аз ҳама дар нигоштаҳои илмиву бадеии ин ду устоди бузурги ҳукуми асри XV, мулоҳизаҳои андешаҳои неки арзишманд ва созандаи андешаҳои шудаанд.

Тибқи маълумоти иттиҳобиҳои худӣ Алишери Навоӣ дар «Ҷамса-ул-мутаҳайирини» шиносони ӯ бо Ҷомӣ дар охири салтанати Султон Абусаид (1451-1469) дар шаҳри Ҷирот руҳ дода буд. Ва пӯшида нест, ки нахустин лаҳзаҳои ин шиносӣ ҳамоно дар маҳфил ва заминаи шеър адаб ба вуҷуд омадааст.

Баъди ба сари ҳукумати Хуросон омадани Султон Хусайн Мирзо (1467-1507) ва ба қорҳои маъмури давлатӣ ҷалб шудани Навоӣ, ки бародари ширхораи Султон Хусайн буду ҳақиқӣ додари бародари ширхораи доштан, муносибати ин ду шахси бузурги ҳамоно, адибони барҷастаи шинохтаи давр шақли дигару наздиктареро мегирад. Доир ба масъалаҳои мурабӣ рӯз, тараққиқи пешрафти илму адаб, ҳаёти сиёсӣ иҷтимоӣ ва фарҳангии давр ҳамфиқру ҳамқаида будани Навоӣ ва Ҷомӣ вобастагии онҳоро бештар менамояд. Зиёда аз ин барои як нафар ҳодими ҷавони давлатие чун Алишери Навоӣ, ки минбаъд то ба мансаби амӣ расидаасту дар ғазо-

лиятҳои эҷодӣ ва раванкаи адабиёту санъат нақшаҳои бузурги зиёде дар пеш дошт, дар соҳаи илму адабиёт ва роҳнамои мушоҳири тавоное эҳтиҷоманд буд, ки сазовори ин вазифа дар Ҷирот бешубҳа Абдурахмони Ҷомӣ буд. Мавлоно Ҷомӣ бошад, дар шахсияти дӯсти ҷавонаш Амир Алишери Навоӣ, аз нахустин рӯзҳои ошноӣ, як нафар ҳодими давлатии хирадманду тавоно, адибони донишманд, суҳанвари зулқиссонӣ бори ду адабиёт: адабиёти тоҷикии форсӣ ва адабиёти ӯзбекиро бар дӯш дошта, шахси покниҳоду ҳақбин, ҳомии илму фарҳанги замон, инсонии барҷастаи дар хидмати халқ ва ҳамқаидаи мардуми озодаи кишварро дарёфта буд.

Мавлоно Ҷомӣ инсонпарвару халқдӯст дар дарбор мансаб ва ҷоҳу мақома надошта бошад ҳам, соҳиби эҳтиромӣ хоса буд ва андешаҳои созанда ва мардумпесандеро, ки барои осоиши халқу ободии кишвар дар дил мепарварид, бештар тавассути Амири борию хуш амали менамуд. Қорҳои манфиатовар барои ҷомеа, ки аз тарафи Амир Алишер анҷом дода мешуд, бо қумқумҳои бегаразонаю устоду маслиҳатчиҳои фозилаш анҷом дода шуда, обрӯву эътибори Навоӣ дар байни халқ меафзунд, дар ин бора ҷомииносону навоишинсонӣ навиштаю ишораҳои зиёде доранд.

Ҳатто, – менависад академик Абдулгани Мирзоев, – бо гузашти вақту мурури замон эҳтиромӣ садоқати Амир Алишери Навоӣ ба Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ то дараҷае қувват мегирад, ки ба устодию дӯстии якумри мубаддал мегардад ва вай ба маслиҳатчиҳои фозилаш «дасти инобат дароз намуда, ӯро (Ҷомиро) ба сифати пири тариқат – муаллими рӯҳонии худ мепазирад». (А.Мирзоев. Алишери Навоӣ ва Абдурахмони Ҷомӣ. Душанбе: Дониш, 1968). Яъне Амир Алишер бо таъсири Мавлоно Ҷомӣ ба фирқаи нақшбандии тасавуф, ки ба он дар Ҷирот устодаш сарварӣ менамуд, шомил мегардад. Ҳатто ишораҳои ҳақт, ки баъди ин муносибати эшон аз устодиву шоғирӣ ба падариву писарӣ табдил меёбад ва ҳар ду маддагори доимии ҳаёти моддиву маънавии яқдигар мегарданд. Тавре адабиётшинос Алики Мухаммадӣ Хуросонӣ менависад: «Онҳо дар яқҷоягӣ бо аҳли илму адаб ва хунари Ҷирот маҳфилҳои илмиву адаби барпо мекарданд, бозмӯҳи шеър меоростанд, бо ақсӣғувию муаммоқушӣ вақти худу ҳамнишонӣро хуш мекарданд, асарҳои тозаҷодашонро дар байни худ қироат намуда, аз маслиҳату машваратҳои ҳолисонашон баҳраҳои эҷодӣ мекорданд, ба ҳамдигар кумакҳои моддиву маънавий расонида, шарикӣ шодиву гами ҳамдигар шуда буданд».

Тавре маълум аст, Алишери Навоӣ қоби-

лиятӣ баланди эҷодӣ дошт: ҳам ба забони модарӣ ва ҳам ба забони дарию тоҷикӣ. Мавлоно Ҷомӣ дар ташаккул додани адабиёти миллии хамша хайрҳои Навоӣ буда, ба шоғирд ёрии амаливу маънавий мерасонд. Дар шароити, ки адибони туркигӯй тоза ба арсаи эҷод қадам мениҳоданд, тавонони Навоӣро дар ин ҷода аз рӯйи ақли солим дида тавонистани Мавлоно Ҷомӣ иқдоми хайрхона буд. Амир Алишер асархӯширо, хоҳ ба забони ҷағиғонӣ ӯзбекӣ бошад, хоҳ ба забони тоҷикии форсӣ нахуст ба устод мехонд ва назари устодро мепурсид. Вақте Мавлоно Ҷомӣ достонҳои аввали «Ҷамса»-и Навоӣро мехонд, ба завқ омада мегӯяд:

Ба туркизабон нақше омад аҷаб,
Ки чодуамоноро бувад муҳри лаб,
Бибашид бар форсигавхарон,
Ба назми дари дури назмоварон...
Чу ӯ бар забони дигар нукта ронд,
Хирадро ба мизонашон раҳ намонд.

Бояд гуфт, ки муносибати Амир Алишери Навоӣ ба адабиёту фарҳанги тоҷикии форсӣ баробар ва ҳатто бештар аз фарҳанги модарӣ буд, ки ба ин «Девони форсӣ» баёнгарӣ ҳол аст. Дар ин девон, ки шоир бо таҳаллуסי Фонӣ шеър гуфта, таъсири Мавлоно Ҷомӣ равшан мушоҳида мегардад. Танҳо дар «Девони форсӣ» ба беш аз 50 ғазал дучор меем, ки дар татаббуи пайравӣ ва назирару ҷавобии ғазалиёти устод гуфта шудаанд. Ҷомӣ таъкид аст, ки мусобӣқаи шеър ва пайравии шоғирд ба устод ва умуман ба бузургони адабиёти тоҷикии форсӣ барои Навоӣ аз машғулиятҳои ҳамешагӣ махсуб мешуд. Масвӯф, дар баробари аз устод барои эҷодӣ асаре маслиҳатро пурсидан, дар пайравии «Ҳафт авранг»-и Мавлоно Ҷомӣ «Ҷамса»-и худ, дар пайравии қасидаҳои «Луҷҷат-ул-асрор» ва «Ҷилоҳ-ур-рӯҳ»-и устод қасидаҳои «Тухфат-ул-афкор»-у «Насим-ул-хулд», дар сабуку ниғорини «Баҳористон»-и Мавлоно «Маҳбӯб-ул-қулӯб»-и худашро эҷод менамояд ва ҳар қадомеро аз назари устод мегузарад ба ҳоми баланд мегирад. Ба ин маъни,

Навоӣ дар чанд ҷо аз ашъораш шикастанфосонаву хоксорона мегӯяд:
Шахиву рифъат агар орзу кунӣ,
Фонӣ, Фуломи Хофизу хошоки роҳи Ҷомӣ бош.

Ва ё:
Ба охи ишқ агар мушките фитад, Фонӣ,
Зи рӯҳи Хофизу маънии Чомияш ҷӯям.
Дар эҷоди бадеӣ зулқиссонӣ Навоӣ бо-ро таъкид гардидааст.
Пеш аз ҳама худӣ ӯ дар ин боб мегӯяд:
Маънии ширину рангинам
ба турки беҳад аст,
Форсӣ ҳам лаълу дурҳои
самин, гар бингарӣ.
Гӯӣ дар раста бозори суҳан бикшодам,
Як тараф дуккони қаннодӣ як сӯ заргарӣ!
Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ ҳам ғазалҳои ширу шакар, яъне дузабона дорад, ки маншаъ аз эҷодиёти туркии Навоӣ доништа мешавад, ки дар ин бора метавон саҳифаҳои зиёдеро рангин намуда, забон ширин кард. Татаббуи Навоӣ-Фонӣ ба Маҳдум (Мавлоно Ҷомӣ):
Соқӣ ҳаёт бахшад чун боди навбахорон,
Чун абр раҳти ҳастӣ каш сӯйи қӯҳсорон.
Хотир суҳаншунав кун, дафтар ба май
грав кун,
Дар таври фақр нав кун ойини комгорон.
Бод аз Масеҳ дам зад,
лола ба кӯҳ алам зад,
Хуш бод, к-ӯ қадам зад
он сӯ ба хайли ёрон...
Зухҳод шуд нишона дар меҳнати замона,
Аз бодаи мӯғона хушвақт майгусорон.
Будам ба рӯз хуррам в-аз рӯзгор беғам,
Ку, ай рафиқи ҳамдам, он рӯзу рӯзгорон.
Фонӣ бувад ба шеван, к-аз даври чархи
пурфан,
Ҳам дӯст гашт душман,
ҳам ҷумла дӯстдорон!

Комилҷон ДҶОСТОВ,
муdiri кафедраи забон ва адабиёти тоҷикӣ
Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемура.

Ҷар сол оғози моҳи феврал дар доираи чорабиниҳои навоиҳои тарғибу ташвиқи зиндагии ва эҷодиёти ҳазрати Навоӣ ба ҳукми аъна даромадааст.

НАВОӢ ВА САМАРҚАНД

Фирқ мекунам, барои боз ҳам амиктар ошно намуани алоқамандони қалом бадеӣ бо зиндагии ва фаъолияти адабии шоир ва мутафаккири бузург Мир Алишер Навоӣ, ки ба ду забон эҷод кардааст, чамъовари маълумоти бештар доир ба рӯзгори дар Самарқанд ба сар бурдаи ӯ айни муддаост.

Бино ба супориши Абусаид Мирзо Алишер Навоӣ аз Ҷирот ба Самарқанд меояд ва дар ин шаҳр як муддат умр ба сар мебард. Он вақт ӯ 24 ё 25 сол дошт. Дар он рӯзгор Самарқанд низ яке аз марказҳои илмӣ ва адабии махсуб меофт ва фазои маънавияш шабеҳи фазои маънавии Ҷирот буд, яъне дар ин шаҳри бостонӣ низ адабиёт ба ду забон рушд мекард.

Устоду пири ҳазрати Навоӣ – Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ низ дар ин шаҳри бостонӣ худро дар гурбат ҳис накардааст...

Дар сарчашмаҳои қайд гардидааст, ки Навоӣ девони нахустинашро вақте дар хоҷаи яке аз олимони ин шаҳр – Файзуллоҳи Абулфайз ба сар мебард, тавдвин намунада.

Баъзеҳо бар онанд, ки сатрҳои зерини мондагори ӯ, ки аз як ғазалаш интиҳоб шудаанд, дар гузари хунармандони ин шаҳр тавлид

шудааст:
Қамол эт касбим,
олам уйидан санго фарз
ўлмағай ғамнок чикмоқ,
Ҷаҳондин нотамом ўтмақ
бияйни эрур ҳаммомдин
нопок чикмоқ.

Тарҷумаи тахтлуғлағзии байт: «Касби қамол бинмо, фарз нест, ки ту аз хоҷаи олам ғамнок берун рави. Аз дунё нотамом даргузаштан мисли ин аст, ки аз ҳаммом нопок берун ой».

Шояд умқ пайдо кардани андешаҳои фалсафии Навоӣ ба ҳаёти адаби ва суҳбат мулоқотҳои ӯ бо уламои фузалои ин шаҳр иртибот дорад.

Бино ба баъзе фарзияҳои дояи Хусайн Бойқаро дар Саройи модарӣ Алишер будааст ва гӯе ба яқдигар унс гирифтанд ва қаробат пайдо кардани онҳо аз ин ҷост.

Баъзеҳо натиҷаи гирифтанд, ки гӯе солҳои таҳлили яқҷоя бо Хусайн Бойқаро Навоӣ орзуи дар Самарқанд тавлим гирифтандро ба ӯ иброс дошта будааст. Табиист, ки Хусайн Бойқаро ин хоҷиро бо қамолӣ майл дастгирӣ мекард.

Агар ҳаёт ва фаъолияти адабии Навоӣ дар Самарқанд ҳамачониба мегардид таҳлили қарор буд, бовар дорем, ки маълумотиҳои нав ба нав дастрас хоҳанд шуд.

Саттор ШЕРМАТОВ.

«НАВОӢ — БАҶАЁТ»

Дар мактаби рақами 1-уми ноҳияи Тӯрақӯрғон бо ҷунин ном чорабиниҳои адабию бадеӣ баргузор гардид.

Дар чорабинӣ широкони маҳаллӣ, навоишинсон, муаллимон забон ва адабиёти мактабҳои ноҳияи иштирокчиҳои навоишинсон гуногуни адабие, ки ба эҷодиёти шоири маъруф мансуб аст, аз ҷониби донишҷӯён пешниҳод карда шуданд. Хусусан сахнаи «Ҷули ва Навоӣ», ғазал ва рубоӣҳои, ки аз тарафи хо-

надагонии мактаб ба маром расонида иҷро карда шуд, ба иштирокчиён писанд омад. Меҳмонии низ аз ғазал ва рубоӣҳои шоир қироат карда, иштирокчиёро бо маълумоти муҳим онҳо ба ҳаёт ва фаъолияти мутафаккири бузург шинос карданд.

Шаҳло МАМАДҶОНОВА.
Виллоят НАМАНҶОН.

Китобиёт

ЛАҶЗАҶОИ РАНГИНИ ҶАЁТ

Дар олами маънӣ ҳар чиз мақоми худро дорад. Аз ҷумла китоб. Омӯзгори эҷодкор Илҳом Хидиров асосан дар наср қалам месанҷад ва навиштаҳои дар матбуоти даврии ӯзбекистон интишор ёфтаву мавриди таваҷҷуҳи муштарийн қарор мегаранд. Охири соли гузашта аввалин китоби ӯ бо номи «Ҷадия тақдир» дар нашриёти «Маҳорат»-и Самарқанд рӯйи чопро дид. «Ҷадия тақдир» асосан аз навиштаҳои, ки ба жанрҳои ҳикоя, ҳаҷвия ва очерк тааллуқ доранд, мураттаб шудааст. Махсули ҳамаи ӯ, ки самимианду аз дил мебароянд, ба дилҳо ҷой мегаранд. Ҷикоя ва очеркҳои Илҳом Хидиров ҳаёти ҳастанд, яъне бардоштаҳои аз зиндагии воқеӣ менамояд. Бештари қаҳрамон ва персонажҳои ҳикояву очеркҳо бо муаллиф ё ҳамдигару ҳамгузар ё ҳамсолу рафиқ, ё хешу таборанд.

Ин омилҳо барои тарбияи ҷавонон ва ба роҳи рост ҳидоят кардани онҳо дастурамали хубест.

Ба қавли муаллифи сарсухани китоб нависанда Ҷамза Ҷура «...Аз ҷумла ҳикояи дар мавзӯи ҷанг навиштаи ӯ, ки

«Даст дар домани ҳаёт» ном дорад, тақдирӣ пурфӯҷаи қаҳрамони асар – Фулмоҳро, ки шавҳараш дар ҷанг ҳалок мешаваду бо чор нафар тифлақони худ танҳо менаманд, хеле таъсирнок ба қалам додааст, ки касро ба ҳайрат мегузорад. Дар ҳикояи «Сиришти тақдир» дар симои табиии дехот Хушдил Оқилзода шахси ғамхор халқ ва барои бар-тараф кардани бемории вабо – коронавирус чӣ азобҳои рӯҳиро аз сар гузаронидани табиии дехот Хушдил Оқилзодаро устодорона ба қалам овардааст ва дар ҳикояи «Ҷадия тақдир» бошад, ишқи Дилшод бо духтаракӣ ноҳинсон бо маҳорати баланди эҷодкорӣ тасвир шудааст».

Умед аст, ки аввалин маҷмуаи Илҳом Хидиров, ки номи гармии аз танӯри нав кандаро менаманд, эҳтиҷи маънавии китобхоноро то андозае қоне мегардонад.

Далер АЗИЗОВ,
хабарнигори
«Овози тоҷик».

Дар ниғористон

ЎЗБЕКИСТОН АЗ НИГОҶИ АКСБАРДОРИ АРАБ

Дар ҳонаи Фотосуратҳои Тошканд маросими ифтитоҳи намоишгоҳи шахсии узви Иттифоқи рассомони Ўзбекистон, аккоси урдунӣ Абдурахмон Валид Савалха таҳти унвони «Ўзбекистон аз нигоҳи фотозҷодкори араб» баргузор гардид.

Дар намоишгоҳ зиёда аз 100 фотосурати муаллифӣ намоиш дода мешавад, ки симои кунунии Ўзбекистони Нав, муҳити шаҳр, фазои меъморий ва робитаи ноғустании таърихӣ ва замонаро бо нигоҳи бадеӣ ошкор мекунанд.

Яке аз бахшҳои муҳими намоишгоҳ, силсилаи аксҳои «Мӯйнок»; фӯҷаи бахри Арал» мебошад, ки дар он нигоҳи рассом бо масъулият ва огоҳӣ муттаҳид мешавад ва тавассути тасвири киштиҳои дар баҳри хушкшуда дармонда, муносибати мураккаби табиат ва инсон, огоҳии ҳомӯш ва мушоҳидаи амикъ ифодаи бадеии худро пайдо мекунанд.

Ин намоишгоҳ тамошононро на танҳо ба дидани аксҳо, балки ба андеша, эҳсос ва дарк даъват мекунанд. Ҷар як акс ҳамчун манбаи ғизои маънавий муко-

ламаи ороми дил ва ақлро бедор мекунанд.

Абдурахмон Валид Савалха дар коллеҷи санъат ва дизайни Central Saint Martins дар Лондон дар бахши санъат ва аксбардорӣ таҳсил гирифтааст. Аз соли 2019 инҷониб дар шаҳри Тошканд зиндагӣ ва фаъолият мекард. Ӯ инчунин узви созмонҳои пешбари байналмилалӣ ва касбӣ, узви Иттифоқи аксбардорони араб ва Урдун буда, соли 2004 ба рӯйхати мероси ҷаҳонии ЮНЕСКО VI шомил карда шудааст.

Эҷодкор барои сахмаш дар рушди санъати аксбардорӣ Ўзбекистон бо дипломи махсуси Иттифоқи рассомони Ўзбекистон сарфароз гардонид шуд.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ.

ЭТИМОЛОГИЯИ БАЪЗЕ НОМВОҶАҶОИ АВАСТОӢ

Аз рӯзе, ки одамии қадамҳои нахустии худро бар замин ниҳода, бо ақлу хирад олами набототу ҳайвонотро аз қаъри замин то арши аъло тасарруф намуд, ҳазорсолаҳои зиёд гузашт. Дар ибтидои ҳаёти одамии шахси бомаърифате ба дунё омад, ки Зардушт ном дошт.

Роҳу равиши зиндагӣ, ки Зардушт барои одамон тавсия намуд, дар таърих бо яке аз фарҳататарин динҳои мақоми худро пайдо кард: «Пиндори нек, гуфтори нек, кирдори нек»-и ӯ то ба имрӯз дар байни қабилу миллатҳои гуногун барҷо монд.

Дертар дар асоси гуфтаҳои Зардушт, ки дуосурӯди ҳамарӯзаи мардуми ориёӣ гардид, оини дини зардуштӣ дар китоби муқаддаси «Авасто» мураттаб ва машҳур шуд. Баъдан бино ба мазмуни ин сурудаҳо андарзу ҳикоят ва достонҳои асосии дилангез эҷод гардиданд.

Агар ба матни Авасто бодикқат назар дӯзем, маълум мешавад, ки ин сурудаҳо тасодуфӣ набуда, аз ҳаёти ҳамарӯзаи худӣ Зардушт гирифта шудаанд. Зардушт шахси ҳаёли не, балки марди воқеӣ буд, ки бо афкори хеш ақли одамирро тасхир кард ва инсонро ба бузургарин андешаҳо раҳбар шуд.

Сипас дар пояи ҳикоятҳои шифоҳои зардуштӣ адабиёти паҳлавӣ рӯ ба таҷалли ниҳод, ки зиндагонӣ ва асолати дини Зардушт ва зардуштиёнро инъикос намуд. Чун «Авасто» китоби қолиб ва пур аз маънӣ буд, олимони зиёде ҷаҳон пайи хондани он саъю кӯшиш кардаанд.

Андарзоҳои паҳлавӣ, воқеан антиқӣ буда, як қисми онҳо дар бораи пайдоиши нахустодамони соҳибандеш ва бохирад, маҳалҳои ҷуғрофӣ, таърихи шахсонӣ номвар нақл мекунанд. Қисмати азамати ин андарзо дар шакли панду ҳикоят ва ҳикоятҳои қолиби тарбияӣ дода шудаанд.

Масалан, дар андарзи Озарбодӣ Маҳраспандон ҷунин омадааст: «Акун баргузинандам далел барниҳад ҷунинаш аз рӯйи дин ё миёнҷиғӣ аз раҳи хирад бегумон донистан сазашам, ки аз мену омадам, дар гетӣ набудам, офаридам (маҳлуқам), пеш набудам, аз Хурмуздам на аз Аҳриман, аз Яздонам на аз девон, аз неконам на аз бадон, мардумам (инсонам) на дев, офарииниши Хурмуздам на офарииниши Аҳриман, пайвандаму гуҳарам аз Каюмарс ва модарам Спандармад,

падарам Хурмузд, сиришти мардумам аз Маҳрийаву Маҳрийона (аст), ки ононро нахуст-пайванду гуҳар аз Каюмарс буд».

Дар ин ҷо суҳан аз забони ғунда, яъне Зардушт оварда шудааст, ки насоби худро ба нахустодам – Каюмарс нисбат медиҳад ва номҳои модар Спандармад ва падараш Хурмуздро низ меоварад.

Ҳангоми бодикқат аз назар гузаронидани ин ду ном — Спандармад ва Порушасп бармеояд, ки решаи ҳар ду аз вожаи «асп» аст ва аз ҷун асп бузургчӯсса будани модараш гувоҳӣ медиҳад. Ҳамчунин шояд яке исми зан ва дигаре лақаби авлодӣ ӯ бошад. Дар вожаи Спандармад – «асп ар мард», яъне каси ҷун асп (тавоно, бузург) ва дар вожаи Порушасп – низ писар ё марди ҷун асп таҷалли медиҳад. Ин маъноро аз таърихи паҳлавӣ зери сарлаҳави «Тухмашуморӣ» ё силсилаи насоби Зардушт, ки дар асари «Визидиғҳои зодспраҳм» (Гузидиғҳои Зодспарам) оварда шудаанд, низ дарк кардан мумкин аст, ки дар он қисмати зиёдеи табораи Зардушт чун – Пуртаросп, Ҷиҷазосп, Айазим (яъне азимчӯсса), Ахурвазосп, Аспигон ва ғайра бо истифода аз решаи «асп» тобу ё тавону асп оварда шудааст. Дар истилоҳномаи авестӣ Спандармад ҳамчун яке аз Амаҳраспандон, худзани замин зикр мешавад. Амаҳраспандонро фарриштаҳои низ менаманд, ки гӯе муъҷизаи пайдоиши ҳаётанд. Бо андешаи мо, ин ҷо номи модарӣ Зардушт, ки решааш «асп» аст, гоҳ ҷун Худо ва гоҳ ҷун инсон ба забон оварда мешавад, номи падараш Хурмузд (Ахура Маздо – худӣ неки) низ ба Худо нисбат дорад. Варианти сеюми номи модарӣ Зардушт дар адабиёти паҳлавӣ «Дугдӯя» ва модарбузургаш «Френи» аст.

(Давомаш дар саҳ.4).

ЭТИМОЛОГИЯ БАЪЗЕ НОМВОЖАҲОИ АВАСТОЙ

(Аввалаш дар сах.3).

Бояд тазаккур дод, ки қисми зиёди андарзҳои пахлави дар давраи Сосониён аз нав нигошта шудаанд. Тағйир ёфтани номи модари Зардушт аз он дарак медиҳад, ки солҳои баъдина қабилҳои ориёӣ бо дигар халқиятҳо омехта, тобишҳои нави исмҳои хос ва ҷойномҳои ҷуғрофӣ пайдо шудаанд. Чунончи, номи «Френи» – аксаран номи духтаронаи шведӣ буда, ҳам дар ин забон, ҳам дар забони фаронсаӣ «freine», дар забони италийӣ «frèno» ва дар лотинӣ «frènum» маънои ягонаи ҷилавгирӣ ё мутеъ қарданро дорад. Аз ин ҷо маълум мешавад, ки зардуштиён то ба худди Аврупо расида, мардуми он ҷойҳоро ба худ тобеъ намуфтаанд. Аз ин хусус як қатор маҳозии таърихӣ низ дарак медиҳад. Яъне Френи номи духтарона буда, занест, ки ба ориёӣҳо тобеъ шудааст.

Дар ин бора бозёфтҳои бостоншиносон низ маълумот додаанд. Масалан, дар зарфи нуқрагана аз Бадахшон пайдошуда, ки тақрибан ба асри якуми милодӣ тааллуқ дорад, гирди ҳам истодани ваҳиён тасвир шудааст. Болои араба ду нафар – яке Дионис, ки дар даст зарф дорад, дуюм раққос, ки ба Геракл монанд

буда, дар даст гурз дорад, қандакорӣ шудаанд. Аз ин бармеояд, ки ориёӣён ханӯз дар нахустин садаи милодӣ бо Юнон ва Руми қадим алоқаҳои мустақам доштаанд.

Олими рус Н.А. Аристович дар бораи халқи бостони «Хоа», ки дар кӯхистони Помир сукунат доштанд, суҳан меронад, ки дар бораи онҳо аз сарчашмаҳои таърихӣ чинӣ «Лян-шу» маълумот гирифтааст. Ба андешаи мо ин ҷо суҳан дар бораи пахлавиён менависад, зеро вожаи хоа, ҳуа дар забони чинӣ маънои бузург, муҳташам, мустақамро дорад ва шояд тарҷумачи чинӣ вожаи пахлавиён бошад.

Ҳамчунин Н.А. Аристович фикри олими дигар Клапротро менависад: «Юзчиёнро, на юзчи, балки бояд юети ба забон гирифт, чунки онҳо ба ютоҳо ва готҳо нисбат доранд, ки то ба Скандинавия расидаанд. Ва шояд готҳо ҳамон юзчиёнд, ки чун дигар халқиятҳои олмонӣ аз Осиёи Миёна омадаанд».

Истилоҳи «юзчи» (ФВПК (ушизо)) аз забони чинӣ гирифта шуда, маънои «моҳ + авлод (насл, нажд, қабил)-и бостонӣ»-ро дорад. Бинобар манбаҳои динии чинӣ маънои моҳишонаи хусун чамол ва мукамалӣ аст. Чун пахлавиён бо чинӣ чиниён родмарду тавоно, бомаърифату со-

хибчамол менамуданд, онҳоро юзчи, яъне айнан ба маъноҳои болои ном бурдаанд.

Агар ба истилоҳи юзчи мувофиқи сарчашмаҳои илмӣ нигарем, маълум мешавад, ки юзчиён гуфта, қабилҳои тоҷикзабонро менаманд, ки аллакай дар асри I то милод дар Осиёи Миёна зиндагонӣ мекардаанд. Пас, зеро истилоҳи юзчи ҳамон қавмҳои аслии пахлавиён ориёӣ дар назар дошта шудааст.

Ҳамчунин сакҳо, ки ба ҳамин қавму қабилани германиҳо мансубанд, эҳтимол сақои ё сакҳо бошанд, ки дар ҳазорсолаи I пеш аз милод дар худудҳои Осиёи Миёна зиндагонӣ кардаанд. Дар ин бора Страбон низ овардааст, ки Анахарисис (Афина) ошро хирадманд меҳисобид, мансубияташро аз сакҳо медонист ва худро аз қабилани хирадмандон мешумурд. Бояд эътибор дод, ки номи Анахарисис аз номи кӯхи Хара (Помир) гирифта шуда, аз ориёӣи Помир будани авлоди вай дарак медиҳад.

Бармегардем ба масъалаи модари Зардушт. Тавре зикр гардид, дар сарчашмаҳои динӣ номи ӯ Дугудя ё Дугуд, Дугоба ва гайра қайд шудааст. Тахмин менависад, ки таҳиягарони қадими андарзҳои пахлави

исми Дугудро мувофиқи талаффузи худ ғалат овардаанд. Ҳол он ки на Дугуд, балки Диан аст, ки асли лотинӣ дорад. Диана – худои Моҳ, шикор ва ҳаёт буда, чун худои саломади ва беҳбудӣ шинохта мешавад. Пас, Дугудя ё Диана на номи модари Зардушт, балки номи Ардвисура Анахаритос, ки тимсоли бахту саодат, обу ҳаёт мебошад дар байни халқҳои аврупоӣ густариш ёфтааст.

Бояд тазаккур дод, ки ориёӣён бо мурури аз қуллаҳои барфпӯшии Помир поин рафтанд, бо қавму қабилҳои гуногун қаробат ва риштаҳои хешу-таборӣ бастанд, ки наздиктарини онҳо турҳо, сипас ҳиндӯён, чиниён, арманиҳо оварид, то Аврупо Амрико нисбатидааст.

Хулоса, баррасиву тадқиқи пахлавиҳои китоби муқаддаси «Авесто» ба рои таърихи забон далолати бурхонҳои муътамад пешкаш карда, баҳри барқарор намудани шалҳои қадимаи вожаҳои муайян замина фароҳам менамояд. Омӯзиши этимологияи вожаҳои кӯҳнаву бостонӣ, барҳақ, дар ташаққули ҷаҳонбинӣ ва забоншиносии муҳаққиқони ҷавон ва умуман ҷомеа аз аҳамият оғӣ нест.

Зебунисо ФАЙЗУЛЛОЕВА, доктори фалсафа оид ба илмҳои педагогӣ, доцент.

Мавзӯ барои мулоҳиза

ЧАРО ОБУНА БА РҶЗНОМА КОҲИШ ЁФТААСТ?

Солҳои охир дар ҷумҳурӣ ба озодии суҳан ва гуногунондаи имкониятҳои васеъ фароҳам оварда шуданд, ки ба пурзӯр гардидани иштирок, мақом ва ҷойҳои намоёндогони воситаҳои ахбор дар ҷараёнҳои ҷамъиятӣ сӯйи мусоидат менамоянд. Журналистони бомаҳорат, блогерҳои фаъол бо мавқеи қатъӣ ва суҳани холиси худ дар ҳаллу фасли мушкилоти ҳассоси ҳаёт, баланд бардоштани самаранокии ислоҳот, вусъат додани нуқтаи назар ва ҷаҳонбинии ҳамватанонамон саҳми муносиб мегузоранд.

Ҳамаи ин, бешубҳа, аз он гувоҳӣ медиҳад, ки воситаҳои ахбори оммавӣ аллакай ба дараҷаи «ҳокимияти ҷаҳорум» бардошта мешаванд.

Шавкат МИРЗИЁЕВ, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон.

Барои муҳлисони матбуоти даврӣ, ҳосантан мо, журналистони одад шудааст, ки бо фаро расидани Соли нав аввало ба теъдоди рӯзнома ва маҷаллаҳо ҷашм андозем, то дӯзном, ки адади нашронан чӣ қадар аст. Вале таассуфовар аст, ки теъдоди нашрияҳои даврӣ сол то сол кам мешавад. Ҳатто теъдоди нашрияҳои бонуфузи ҷумҳурий хеле коҳиш меёбад. Рӯзномаҳои «Овози тоҷик», «Овози Самарқанд», «Ховар» ҳам аз ин мустасно нестанд.

Хушбахтона, ҳоло таҳти дастгирии муассисон – Палатаи қонунгузорӣ, Сенати Олий Маҷлис ва Девони Вазирон «Овози тоҷик», ки оинаи таърих, ифодакунандаи дӯстии қавми халқҳо мебошад, мунтазам ҷоп ва паҳн мегардад. Он аз ғамхориҳои рӯзфаъони ҳукумати Ўзбекистон ва сӯйсати дурандешонаи сарвари давлат бобати ривочу равнақи маданияти миллии мо, тоҷикон далолат медиҳад. Бояд гуфт, ки рӯзнома, ҳамчун минбар фарҳанг ва ҳамбастагӣ, дар иҷрои рисолати бунёдӣ худ ҳамеша дар паҳлуи мардум меистад ва барои оромӣ, фароҳамӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ дар ҷомеа сахм мегузорад. Ва ин мавқеъ гузаранда нест: рӯзнома диҳӯз ҳам, имрӯз ҳам ва фардо низ ҳамрозу ҳамдигар халқ хоҳад монд.

«АЗ МОСТ, КИ БАР МОСТ»

Ёд дарам, то охири солҳои 90-уми асри гузашта дар Ўзбекистон рӯзномаи ба забони тоторҳои Қрим «Ленин байрағи» нашр мешуд. Теъдоди он дар шаҳри Самарқанд аз «Овози тоҷик» бештар буд, ҳарчанд намоёндогони ин миллат дар шаҳр аз тоҷикон хеле кам буданд. Боре аз муҳбири он рӯзнома дар Самарқанд Шоқир Селимов сабаби инро пурсон шудам. Вай фаҳмонд, ки ҳар як оилаи тотор новобаста ба синну сол дастҷамъона ба рӯзномашон обуна мешавад. Ин аз ваҳдати миллии дарак медиҳад.

Ҳамамон воқеаи ҳайратангез дар факултати филологияи тоҷик ба хотирам расид. Он замон ба хашари пахтачинӣ донишҷӯи мактабҳои олий нисб сафарбар мешуданд. Толибони факултати филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии Самарқанд ҳам ба хашари умумӣ иштирок карда, аз ҳисоби пахтачинӣ, аз рӯйи аъна, барои обуна ба рӯзномаи «Овози тоҷик» маблағ ҷамъ намуда, ба декан месупурданд. Дар яке аз чунин маъраҳаҳо аз ҳасиёти ва бемасъулияти он маблағ барои зиёфати муаллимонашон ҳарҷи шуда буд.

ЗАБОНРО ҚАДР БОЯД ҚАРД...

Дар шӯъбаҳои рӯзнома, ғоибона ва шабонаи Донишқадаи забон ва фарҳанги халқҳои Осиёи Марказии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Шароф Рашидов беш аз сад нафар донишҷӯ ба забони тоҷикӣ таҳсил мегардан. Ва онҳо анқариб 20 муаллим сабақ медиҳад. Вақте мо бо онҳо дар бораи раванди обуна ба «Овози тоҷик» дар соли 2026 суҳбат кардем, аён гардид, ки онҳо ба рӯзнома ягон нусха ҳам обуна намуфтаанд.

– Ҳабор дарам, ки дар мавсими обуна шумо ба факултети омада, бо устодон суҳбат карда будед, – гуфт роҳбари донишқада, доктори илмҳои филологӣ, профессор Ҷӯлиб Эртазаров. – Дар ин масъала қамнаи низ ба мудири кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқ супориш дода будам. Охир азъёни кафедра ва талабагон, ки ҳама бо забони тоҷикӣ сари кор доранд умми минбар тоҷикон – «Овози тоҷик»-ро нагиранд, нахонанд, тарғибу ташвиқу дастгирӣ накунад, айб аст!

Набояд фаромӯш кард, ки забон рӯкни асосии миллат ба шумор менамояд. Ҳар ки ба

қадри забон нарасад, ба қадри ҳеҷ чиз ва ҳеҷ кас намерасад. Дар ёд бояд дошт, ки забон шари сафеди модар, забон қисмат, забон фарҳангу адабиёт аст!

Ман тоҷик нестам, аммо тоҷикро чун забони модари меҳонам. Ду маротиба дар Эрон будам, қабрҳои Абӯлқосим Фирдавӣ, Умару Хайём, Хоҷа Хофиз, Шайх Саъдий ва дигаронро зиярат кардам...

Сипас Ҷӯлиб Эртазаров иҷрокунандаи вазифаи мудири кафедраи забон ва адабиёти тоҷикӣ Акмал Шерназаровро назди худ ҳонд ва супориш дод, ки ҳамаи муаллимони кафедра ба «Овози тоҷик» обуна шаванд.

«ДИЛИ НОҲОҲАМ – УЗРИ БИСЁР»

Чун оид ба обуна ба ҳамзабонони хеш ҳарф занем, таассуфовар: «Ҳоло ҳама чиз дар телефон аст, обуна чӣ лозим», меғӯянд. Ва боз илова менамоянд, ки мардум ҳоло рӯзномаҳо маҷалла намоёнанд!

Друст, шабақҳои интимиову нашрияҳои интернетӣ ва гайра мавҷуданд. Аммо набояд фаромӯш кард, ки дар кишварҳои мутараққии ҷаҳон, баробари шабақҳои интимиову нашрияҳои ҷопӣ ин миллионҳо нусха интишор мешавад. Масалан, дар кишварҳои чун Олмон, Британияи Кабир, Фаронса, Исландия, Хуланд, Норвегия, Дания, Шветсия, ИМА, Канада, Сингапур, Ҷопон ва Кореяи Ҷанубӣ ба ҳар ҳазор нафар аз 700 то 300 номгӯи рӯзнома рост меояд.

Аз ҷумла, дар Ҷопон, ки технология хеле пеш рафтааст, шумо метавонед дар ҳар ғӯшае касеро пайдо кунед, ки рӯзнома мехонад. Рӯзномаи «Ёмиури Шимбун»-и Ҷопон ҳар рӯз бо теъдоди 8 миллион нусха нашр мешавад. Рӯзномаҳои дигаре низ ҳастанд, ки миллионҳо нафар хонанда доранд. Ҳатто дар Ҷопон аҳамияти рӯзномаҳо аз мактаби ибтидоӣ таълим дода мешавад ва дарсҳои хондани рӯзнома низ мавҷуданд. Албатта ин бесабаб нест. Зеро рӯзнома ва маҷаллаҳо дар саҳифаҳои худ набаи рӯз, таърихро сабт мекунанд.

Солҳои таҳсил дар мактаби миёна мо, хонандагон на танҳо аз Тошқанд, инчунин аз Душанбе ва Маскав рӯзнома ва маҷаллаҳо мегирифтм. Имрӯз муаллимону мураббён ваҷҳ пеш менамоянд, ки «обуна маҷбурий нест».

Сарвари давлат ба муносибати Рӯзи муаллим ва мураббён аз ҷумла ихзор карда буд, ки: «Мутаассифона, мо солҳои охир бо баҳонаи «обуна маҷбурий» нест, обунаи ихтиёрийро низ аз даст додем».

Ин ҳолати нохуш дар замонӣ вазири, ки дар соҳаи таълим тасодуфӣ буд, рӯз дод ва акун он боиси аз мутолиаи дур шудани миллионҳо нафар намоёндогони соҳаи таълим шуд.

Умед дорем, ки вазири таълими томақтабӣ ва мактабӣ қамбуди собиқ ҳамкасби худро ислоҳ мекунанд ва обуна дар байни маҷаллафрӯзонӣ маърифат боз ба роҳ монда мешавад.

Воқеан, мо даъвои онро надорем, ки «ба фалон нашрия обуна шудан шарт аст». Ҳар шахс ҳуқуқ дорад, ба рӯзномаи маҷаллаҳои дилхоҳи худ обуна шавад.

Зоҳир ҲАСАНЗОДА, хабарнигори «Овози тоҷик» дар вилояти Самарқанд.

АЗ ИДОРАИ РҶЗНОМА: ин навишта андешаҳои шахсии журналист аст. Умед дорем, ки муштариёти муҳлисони расонаҳои ахбори оммавӣ перомунӣ ин мақола фикру мулоҳизаҳои худро ба унвони рӯзнома ирсол мекунанд.

ФУТБОЛИ ФАРҶОНА: ДИРҶЗ, ИМРҶЗ ВА ФАРДО

«НЕФТЧӢ» – ЧЕМПИОН!

Яке аз намуноҳои дорои бештари муҳлисони зиёди варзиш дар мамлакат мо маҳз футбол аст. Футбол басо бозии босуръат ва молики завқу шавқи тамошо мебошад.

Ҳоло таваҷҷуҳи муштариёни «Овози тоҷик»-ро ба он қалб мекунем, ки дар вилояти Фарғона ба рушди «бозии миллионҳо» яъне футбол то чӣ андоза аҳамият медиҳанд ва он чӣ паёмдӯҳҳои хубу назаррасеро ба бор овардааст.

Едовар бояд шуд, ки «Нефтчи»-и Фарғона пас аз танаффуси 24-сола қаҳрамони мавсими Суперлигаи Ўзбекистон дар соли 2025 шуд. Он пеш аз муқаблаи ҷомии қаҳрамоноиро ба даст овард. Даста соли 1992 ба лигаи олий баромадааст ва чор маротиба пай дар пай ба гирифтани номи чемпиони Ўзбекистон ноил шудааст.

Дар назди дастаи «Нефтчи» академияи футбол ташкил шудааст. Ҳоло дар академия аз Украина дастпарвари мураббӣ маъруфи шурвай Валерий Любановский – Игор Хими ба ҳайси директор ба кор даъват шудааст ва чор моҳ бештар аст, ки фаъолиятро оғоз бахшидааст.

АКАДЕМИЯ ҶОӢИ ОШНОБОЗИВУ ФАСОДКОРӢ НЕСТ!

– Дар вилояти мо шумораи зиёди ҷавонони ба футбол таваҷҷӯдошта мавҷуданд. Вазири асосӣ интиҳоси варзишгарони боистеъдод, тарбияи футболбозони касбӣ ва таъдил додани вилоят ба яке аз марказҳои пешбари футбол кишвар мебошад, – иброс дошт Равшан Мирзокаримов.

Вай боз илова намуд, ки майдони регдори таърихи академия дар асоси таърибаи Бразилия сохта шудааст. Ин бари қавӣ шудани футболбозони ҷавон мусоидат хоҳад кард.

Ба гуфтаи ӯ шогирдонӣ онҳо дар ҳоҷе ба сар мебаранд, ки барои 150 қабил эъмор гардидааст ва аз тамоми шароити мусоид ва таҷизоти замонавӣ бархурдор мебошад. Таъдил гардид, дар доираи таъбиқи вазираҳо, ки қаблан аз ҷониби ҳокими вилоят ва номи аввали президенти Ассотсиатсияи футболӣ Ўзбекистон Равшан Эрматов муқаррар шуд, баъди анҷом академияро ба марҳилаи нав ворид намуданд. Айни замон корҳо барои насли ду майдони муосири футбол ва системаҳои равшанӣ, инфрасохтори заҳаҷӣ ва обёрӣ дар қаламрави академия бо вусъати том идора доранд.

– Таъмини иҷрои Қарори Девони Вазирон «Дар бораи беҳтар кардани фаъолияти мактаб-интернатҳои махсуси давлатии варзишӣ» аз 2 июни соли 2018 ва фармойиши Ассотсиатсияи футболӣ Ўзбекистон «Дар бораи қабул ба академияҳои футболӣ қуддон ва наврамони минтақавӣ» аз 3 август соли 2018 сармашқи кори моро ташкил медиҳанд. Раванди қабул чун дар ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурий дар академияи мо низ мувофиқи талабот ба роҳ монда шудааст, – иброс дошт Р. Мирзокаримов.

Қуддон ва наврасон аз 12-солаги ва ҷавонан аз 18-солаги ба академия қабул карда мешаванд.

Гуфта шуд, ки академия ба яке аз муосиртарин иншооти варзишии кишварӣ мо таъдил ёфтааст. Дар айни ҳол бо вилдони наврасонӣ ҷавонони соҳил таваллудашон 2007-2013, ки имтиҳонҳои бомуваффақият супурдаанд, шарнома баста шудааст.

Ҳоло 154 талаба, ки аз 19 шахру ноҳияи вилоят омадаанд, таҳти таълиму тарбияи 21 нафар мураббӣҳои соҳил-малакаву соҳибихтисос қарор доранд.

– Оё аз байни ҷавононе, ки дарси маҳорати футболро дар вилоят гирифтаанд, дар дастаҳои футбол кишварҳои хоричӣ бозӣ мекунанд? – пурсидам аз Равшан Мирзокаримов.

– Бале, мо ҳоло бо Достон Турсунов ва Сардор Мирзоев, ки дар дастаҳои Баҳрайн мебошанд, ифтихор мекунем. Аммо ин ханӯз муваффақияти кофӣ нест. Мо умеди қалон дорем, ки дар академия қадриҳо бомаҳорати соҳил футбол расида мебароянд ва шарафи вилоят ва ҷумҳуриямонро дар хоричӣ кишвар низ ҳимоя мекунанд, – посух дод ҳамсуҳбати мо.

У дар робита ба он ки ҷараёни қабули футболбозони оянда то чӣ андоза аз ошнобозиву фасодкорӣ орист, чунин гуфт:

– Футбол шиносбозиро ҳаргиз наменазирад ва, хушбахтона, инро падару модарон нис хеле хуб дарк менамоянд. Меҳонам аз харфҳои раиси Федератсияи футболӣ ҷумҳурий Баҳодир Курбанов низ иқтибос орам, ки борҳо тақрор карда гуфтааст: «Фасоду шиносбозӣ обрӯи футболро мерезонад. Агар омили фасод ҳарчи қадар аз футболӣ Ўзбекистон дур бошад, мо дар тарбияи варзишгароне беҳтару бештар муваффақ хоҳем шуд, ки фардо парчаи давлат, ифтихори Ўзбекистон ва миллати моро дар саҳнаи байналмилалӣ муаррифӣ хоҳанд кард».

Ба ин тартиб, мешавад хулоса намуд, ки академияи мо муассисаи аз коррупсия холи мебошад.

Мирасрор АҲРОРОВ, муҳбири «Овози тоҷик».
Вилояти ФАРҶОНА.

ФУТБОЛИ ФАРҶОНА СОБИҚАИ ТҶУЛОНӢ ДОРАД

Аввалин дастаҳои футбол соли 1912 дар Қўқанд ва Фарғона арзи вуҷуд намуфтаанд. Баъдтар шаҳрҳои Тошқанд, Самарқанд ва Андиҷон дастаҳои футболӣ худро созмон додаанд.

Ҳокими вилояти Ҳайрулло Бозоров дар маросими ифтихои академия иброс дошт, ки ба истифода супурдани маскани нави футбол барои қуддонҳо баланд расидани ҷавонон заминаи басо мусоид фароҳам хоҳад овард.

Мақтаби футболӣ Фарғона ба як бренд таъдил ёфтааст ва ин маҳз бо талошу қўшишҳои собиқадорони футболӣ вилоят Тохир Қападзе ва Тимур Қападзе рӯи кор омадааст, ки чи дар гузаштаи наздик ва чи дар ҳоли ҳозир харду обрӯи футболӣ вилоят ва кишварамонро боз ҳам афзун намуфтаанд.

Интизор менамояд, ки академия дар рушди «бозии миллионҳо» аз худ нишонаҳои назаррас ва хидматҳои бузургеро анҷом хоҳад дод. Академия дар шафати роҳи қалони Фарғона – Қувасойи воқеъ гаштааст.

Ҳамеша майдони футбол бо наврасонӣ чавонан банд.

ИМКОНИЯТҶО ХЕЛЕ ФАРОВОНАНД

Субҳати ману директори академияи футболӣ Фарғона Равшан Мирзокаримов дар пеши рӯи биино академия, дар назди тамрингоҳе сурат гирифт, ки як гурӯҳ наврасонӣ он ҷо машули футболбозӣ буданд.

– Лоиҳаи сохтмони Академияи футболӣ вилоят дар асоси таърибаи клубҳои пешбари футболӣ ҷаҳон таҳия шудааст. Аз се варзишгоҳи дӯтои он ба

ДАР ФАРҶОНА БАХШИ IT БОСУРЪАТ РУШД МЕКУНАД

Ширкати «Movex IT Outsourcing», ки равандҳои интиқоли борҳои дурдаст барои бозори Иёлоти Муттаҳиди Амрико дар Фарғона анҷом медиҳад, дар рушди соҳаи сахм мегузорад. Тибқи маълумоти дафтраи матбуоти ҳокимияти шахр ин дар ҷараёни ҷамъиятӣ таъдил соли 2025 эътироф гардид.

Ин манбаъ менамояд, ки агар дар соли 2024 гардиши умумии боркашонӣ 7 миллион долларро бо 15 нафар қорманд ташкил дода бошад, дар соли сипаришудаи 2025 гардиши боркашонӣ бо иштироки 71 мутахассиси ҷавон тақрибан 30 миллион долларро ташкил додааст.

Қарор аст, ки ширкати дар соли 2026 гардиши боркашониро бо иштироки 120 нафар қорманд ба беш аз 70 миллион доллар боло хоҳад бурд. Барои ноил шудан ба ин ҳадафҳо, даста омӯзиши ҷавонони минтақаро ба қабилҳои муосир ва ба ин васила таъмини онҳоро бо ҷойҳои қорӣ баландмузд муқаррар кардааст.

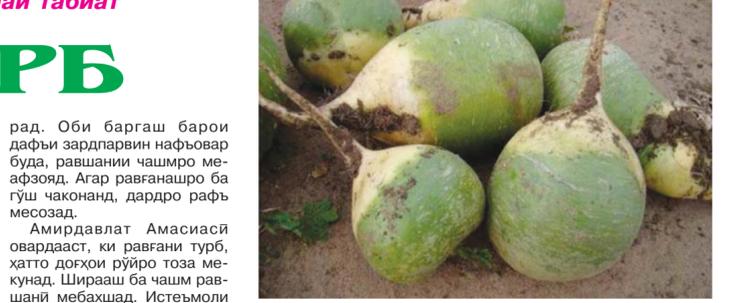
М. АҲРОРОВ, муҳбири «Овози тоҷик».
Вилояти ФАРҶОНА.

Дорухонаи табиат

ТУРҶ

Турбо аз қадимулайём барои мулоҷиҷаи беморон истифода бурдаанд. Олими Юнони қадим Дискорид ҷиҳатҳои шифои онро омӯхта, таъкид кардааст, ки турб ҳосияти ҳазмкунӣ дорад. Олими дигари ин кишвар Гален низ онро ба сифати воситаи иштироқушо пешниҳод намуфтааст.

Абумансури Муваффақ менависад, ки турб гарм буда, ҳусусияти балғамронӣ дорад. Барғаш нис судманду иштироқувар аст. Ҳамчунин эътироф кардаанд, ки турб бандҳои ҷигарро қушода, талхаро берун мена-

рад. Оби барғаш барои дафӣ зардранди нафӯвар буда, равшани чаширо меафсонад. Агар раванганро ба гўш ҷаконанд, дардро рафъ месозад.

Амирдавлат Амасиасӣ овардааст, ки рағвани турб, ҳатто доғҳои рӯйро тоза мекунанд. Ширааш ба чашм равшанӣ мебахшад. Истеъмоли турб барои ҳазми таом, ширааш дар мулоҷиҷаи обрӯнда ва захмҳои бад фоидабар аст.

Муҳаммад Хусейни Шероӣ овардааст: турб се ҳусусият дорад: барғаш бодрон, менавша давои савдо ва тухмаш пешоброн аст. Агар

оби турби ҷўшонидоро нўшед, сурфаро рафъ ва балғамро хорич мекунанд.

Дар тибби мардумӣ турбо барои мулоҷиҷаи фалачи забон нис пешниҳод мекунанд. Барои рафӣи он турбо реза карда, ба даҳон мегаранд ва ба оҳистагӣ меҳоянд.

Аз «Ҳафт шифо» таҳияи Собир ЭРГАШЕВ.

Овози тоҷик
МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожиқ тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир Шерпўлод ВАКИЛОВ
Рўзнома ҳафтае ду маротиба: рўзҳои чоранбава ва шанбе ҷоп мешавад.
Рўзнома дар компютерхонаи идора ҳарфинӣ ва саҳифабандӣ гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи ҷопи ду интервали ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рўзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рўзнома 25 июни соли 2008 дар Оҷонси матбуот ва ахбороти Ўзбекистон тахти рақами 0003 ба рўйҳат гирифта шудааст.

Индекси нашр — 170 . Фармоиши 2 Г-228.
Адади нашр 2073. Ҳаҷм 2 ҷузъи ҷопӣ.
Усули нашр — офсет, андозаи А-2.

ISSN 2010-7757

Муҳаррири навбатдор:
С. Бекназарова.
Саҳифабанд-дизайнер:
Ҳ. Тўхтаева.
Мувофиқи қадвал — 21.00
Ба ҷоп супурда шуд — 23.00

Нишонии мо:
100011 ш. Тошқанд,
кўчаи Навоӣ, 30, ошонаи 43.
Телефонҳо: қабулгоҳ +99855200337;
Котибот +99855200336.
Факс: +99855200337.
сайт http://ovoztojik.uz/, e-mail:
ovoztojik@mail.uz, ovoztojik@list.ru
Индекси обуна 170.

Матбааи таъбуи нашри Ширкати саҳромии «Шарқ». Нишонии қорхона: қўчаи Буюк Турон, ҳоҷи 41.